

HIDRONIMIA

A FOZ DO MASMA.- Desembocadura do Masma.

FOZ.- Do latín “fauce”. Desembocadura, desfiladeiro ou paso estreito entre montañas.

RÍO MASMA.- Está documentado na Idade Media como *Masoma*. Aínda que o seu significado sexa incerto. Asínaselle orixe prerromano. Raíz prerromana (celta) “*mad*”- “húmido”, co que significaría algo como "o moi húmido". Nace na serra do Xistral no Valadouro e despois de 48 Km. vén desembocar á ría de Foz.

RÍO CENTIÑO.- De “centeiño” (un diminutivo de “centeo”). Nace na Ermida – Foz e ten 11 Km. de lonxitude. No seu día tivo uns 50 muíños hidráulicos.

TARO DOS SABOGOS.- Este topónimo refírese a un accidente costeiro, polo que cremos que ben de "Taro" (baixo areoso no mar). Canto ao termo "Sabogos" (Sarpa alta), posiblemente estea relacionado co apelativo "saboga" (Aloxa flax), referente a un peixe pouco apreciado. Xa que logo, indicaría a abundancia deste tipo de peixe nese lugar.

PENA DA RAPADOIRA.- De rapar, lisa.

REGO DE FOZ.- AS LAGOAS. Rego de Foz.

AS FERRÁS.- As terras ferras. Terras onde se plantaba cebada.

SEBEIRA.- Unha sebe grande. Valo feito de ramas ou maleza.

PENA DO ESCAIRO.- Este hidrónimo é un malapropismo de **SOCAIRO**, ou sexa, **ESCAIRO** é unha escaleira rústica feita de pedras ou troncos de madeira que serve para salvar un desnivel esvaradizo entre dous terreos. Pero **ESCAIRO** significa **ABRIGO**, xusto o que busca un mariñeiro para atracar a súa lancha, ou sexa, tela ao **ABRIGO**. Antigamente aquí atracaban as lanchas os mariñeiros de Foz.

CASTELO DE CAMILO.- Descoñecemos o significado do seu hidrónimo.

FURADA DO CABO ou **POSTA DOS MUXES.-** Pequena cova con dous Furada do cabo, por estar por debaixo da **PUNTA DO CABO. E POSTA DOS MUXES**, “posta” é o lugar onde se sitúa un pescador para pescar, e “muxe”, é un peixe que en castelán se lle chama “mújol” (Mujil cephalus).

PUNTA DO CABO.- Chámaselle “cabo” a unha parte saínte da costa, que penetra no mar. Esta é a punta deste cabo.

A CORREA.- Lugar onde proliferan as algas **CORREA**, en castelán “Espaguetty de mar”. Nome científico *Himantalia elongata*”.

PUNTA DOS CAIROS.- Chámaselles así porque as súas rochas semellan “aos cairos da boca”.

OS CAIROS.- Toda esta zona onde hai pequenas rochas que semellan aos cairos da boca. Neste lugar existía un camiño que baixaba ao mar, que se chamaba

A SOALTA.- Neste lugar existía un camiño que baixaba ao mar, polo cal subían os homes con cestos ás costas cargados de algas que servían para abonar as terras.

O FOLGADOIRO.- Espazo de mar entre “OS CASTELOS” e **A SOALTA.** O Folgadoiro vén de “folgar”, descansar, respirar.

OS CASTELOS.- Aos pequenos e grandes illotes, pónenlles de nome “castelo de...” por que semellan aos castelos ou ás torres das fortalezas medievais pola súa altitude.

CASTELO DA LOUSA.- Chamada así, polo seu tipo de rocha.

CASTELO DO CARRAO.- Porque aí aniñaban os carrín-carrao. Anteriormente o seu nome científico era “Sterna nilotica”, pero actualmente ten o seu propio nome, “Gelochelidon nilotica”. En castelán “Pagaza piconera”.

O CAGAZAL.- Por ser onde defecan as aves.

CASTELO DE SECUNDINO.- Neste illote sementábanse patacas ata principios do século XX e tamén había coellos.

PUNTA DO CORNO.- A este miradoiro chámasele “Punta do corno” porque visto dende o outro lado semella un corno.

Debaixo desta punta existe unha cova á que lle chaman

FURADA DO CORNO.- Esta furada atravesa a **PUNTA DE CORNO** e vai dende **O OLLO DO MAR** ata a zona onde se poden divisar OS CASTELOS. Só é accesible en baixamar. Agujero en castelán.

LOMBO DE BESTA.- Chámasele así a esta rocha, porque a súa forma física semellábase ao lombo dunha besta.

OLLO DO MAR.- Os remuíños que produce aquí o mar, semellan os ollos. Tamén a forma que fai o lugar, é semellante a outros lugares de costa que tamén lle chaman así.

A RONQUEIRA.- Chámasele así porque ao bater o mar contra as rochas, parece que “ronca”.

A mediados do século XX, afúndese aquí o pesqueiro burelés San Roque, dedicado á captura do xurelo (en Foz chámasele “chicharrón” nome científico “Trachurus Trachurus”. Jurel en castelán.

VELEIRO FOLKVANG.- O 17 de decembro de 1899 chegou misteriosamente a este lugar o barco veleiro noruegués **FOLKVANG**, que carecía de tripulación. Viña cargado de seda, manteiga, gaiolas de coellos, un loro e cobre. Lucía un precioso mascarón na proa. Para evita-los furtos, foi vixiado por carabineiros que por erro dispararon e mataron ao rapaz Ramón M.ª Eiras Moreda, de 24 anos de idade, coñecido en Foz por RAMOCAS.

VISHVA AJAY.- Neste lugar, en decembro de 1990, o barco hindú “Vishva Ajay”

perdeu a súa carga de colectores, dous deles chegaron aquí cargados de frigoríficos que foron repartidos entre algúns veciños.

AS FIGUEIRAS.- Situadas entre “A Ronqueira” e “O Carreiro”. O seu nome débese á abundancia de figueiras silvestres nesta zona. O nome científico desta figueira é “**Ficus carica**”. **Da familia das moráceas.**

A referencia máis antiga sobre a existencia dun porto que puidemos atopar en Foz é do ano 969 (século X), atopámolo no "Boletín de la Comisión de Monumentos de Lugo", neste documento anónimo que leva por título "Memoria de la Fundación del Monasterio de San Salvador de Lorenzana y de los abades que han tenido desde su fundación hasta este presente año de 1723", fala sobre do sartego do Conde Santo e sitúanos na era de M e VII que vén a ser o ano 969, se ben á primeira vista este documento semella non achegar moitos datos, pois tan só dedícase a falar de como chegou o sartego a terras galegas, di: "Caminando el sepulcro con su cubierta sobre las augas todo el mar Mediterráneo... vino dar en el puerto que entonces chamaban Moreda y ahora de Foz, sin reparar los naturales estotro día en lo que había traído la marea". Non puidemos atopar ningún outro documento onde aparece o nome de MOREDA para designar o que hoxe é Foz.

Para Manuel Vázquez Seijas (historiador de Lugo:1884/1982), o topónimo Moreda “deriva de moral o moreal, sembrado de o plantación de moreras, extensamente cultivadas en la España Levantina y Meridional”. O cultivo de moreiras como sabemos, ten como fin alimentar coas súas follas ó verme da seda, cousa que nos parece moi improbable que tivese lugar en Foz.

Moreda pode ser tamén un antropónimo, pero Manuel Vázquez Seijas di que o apelido Moreda, puido entrar en Galicia pola chegada a estas terras de “individuos de vasconia con motivo de las peregrinaciones jacobeanas”, data o señor Vázquez a entrada destes individuos ó redor dos séculos XVI e XVIII, polo tanto moi posterior ó Moreda do século X, que aparece en Foz.

Pero aquí, hai algo que se lle puido escapar a Manuel Vázquez Seijas, pois resulta que, se miramos o nome científico en latín destas figueiras “Ficus carica”, podemos apreciar que esta figueira é da familia das “MORACEAS”, igual que a SILVEIRA ou a MOREIRA, polo tanto, non priva que efectivamente ese escrito do ano 969, século X, teña algo de razón.

PRADO DE BALBINO DE ANDRÉS.- Toda esta zona era un prado propiedade de Balbino de Andrés.

A VERDE.- Chamada así, porque ao vela desde o mar, os mariñeiros dicían que parecía máis verde que o resto da costa.

A TAMANIÑA.- Na parte leste desta pequena península, existía unha cova que se coñece co nome de “**FURADA DO MORTO**” ou “**COVA DO MORTO**”.

A TAMANIÑA.- Esta pequena península, ten dous nomes: **TAMANIÑA** ou **TAMAÑIÑA**. Posiblemente de “A leira tamañiña”, referido ao “tamaño” (pequeno da leira- terreo de labranza).

O CARREIRO.- De transparente, de luz, de claridade.

O seu conxunto fórmase dos seguintes hidrónimos: á esquerda mirando ao mar, **O BARBADAL.-** Porque desde ese lugar pescaban ás “barbadas da pedra”. Nome científico “Gaidropsarus mediterraneus”,

A ESVARADÍA.- De “esvarar”. Lugar esvaradizo.

ILLA CABROTE.- Porque aí atracaban as lanchas que viñan de pescar ás CABRAS. científico “Serranus cabrilla”.

CASTELO DO CARREIRO.

PUNTA DO CARREIRO.

PUNTA DA TAMANIÑA.-

A FORCADIÑA.- Vista desde o mar, semella un forcado (horca en castelán).